
HEGYVIDÉKI IGEHIRDETÉSEK

MEGLÁTOGATÁS

Lukács ev. 19,41-44.

2016.JÚLIUS 31.

IGEHIRDETŐ: SZABÓ ISTVÁN

Lekció: 20. zsoltár

Imádkozunk. Mennyei Atyánk, hajtsd hozzánk füledet, segíts meg bennünket egeidből jobbodnak kezével, hajolj oda szükségainkhez, nyomorúságainkhoz, és ajándékozz meg bőségesen elkészített szabadításoddal. Sok a mi nyomorúságunk, ínségünk, betegségünk, bűnünk, életünk telve félelmekkel, kétségekkel, sok helyzetből nem látunk kiutat. Ezért kérünk, hogy egeidből jöjj szabadító erőiddel életünkbe, sorsunkba. Mi, gyermekeid kiáltunk, akiket Krisztusban elhívtál, üdvösségünk útját megmutatad, és Szentlelked erejével segítsz és vezetsz is. Óérette, Krisztusért, hajolj most hozzánk, ragyogtasd ránk Igéd világosságát, add Szentlelked megbátorító erejét, nyisd meg szemünket, hogy meglássuk útadat, és adj erőt, hogy járjunk azon. Ámen

Textus:

És mikor közeledett, látván a várost, síra azon. Mondván: Vajha megismerted volna te is, csak e te mostani napodon is, amik néked a te békességedre valók! de most elrejtettek a te szemeid elől. Mert jönnek reád napok, mikor a te ellenségeid te körülted palánkot építenek, és körülvesznek téged, és mindenfelől megszorítanak téged. És a földre tipornak téged, és a te fiaidat te benned; és nem hagynak te benned követ kövön; mivel-hogy nem ismerted meg a te meglátogatásodnak idejét. (Lukács 19,41-44)

Könnyekre fakadt Jézus. Amikor virágvasárnapon Jeruzsálembé, a városba tartott, könnyekre fakadt, és sírt a város fölött. Elsíratta. Három helyen olvassunk arról, hogy Jézus sírt. Sírt a Gecsemáné-kertjében, amikor tusakodott az engedelmességéért, ahogy tanítványainak mondotta: szomorú az én lelkem mindhalálig. Úgy sírt ekkor (más helyen mondja ezt a tanítványainak), mint amikor a vajúdo asszony szül és sír fájdalmában, aztán ez szomorúsága örömmre fordul. Sírt Jézus akkor, amikor Lázár barátja sírja előtt megállt, és közölték vele, hogy immár harmadnapja halott, akkor – ahogy János evangélista mondja – könnyekre fakadt Jézus. És sír most, Jeruzsálembé menve, sír a város fölött, elsíratta prófétái sírással – és jövendöl felőle. Mintha embernek mondaná: „jönnek majd napok, amikor ellenségeid körevesznek, palánkot építenek, mindenfelől megszorogatnak, földre tipornak téged, és fiaidat tebenned. És nem hagynak benned követ kövön, mert nem ismerted meg meglátogatásodnak idejét.” A történészek szerint Jézusnak ez a jövendölése pár évtized múlva beteljesedett, amikor egy lázadás után először Vespasianus, majd Titus császár körbevetette Jeruzsálemet, palánkot épített körülötte, elfoglalta a várost, leromboltatta, és római szokás szerint sóval hintette be. Kő kövön nem maradt. De azt is látnunk kell, hogy amikor Jézus ezt a prófétái szót mondja, és kimondja ezt az ismerős szót is: *meglátogatás napja* – akkor nemcsak prófétái szót mond, és ez vezeti el hozzánk ottani szavát. De beszéljünk először a prófétái szóról.

Talán Jeremiás prófétánál találjuk a kifejezés eredetét: meglátogatás napja. A próféta egy alkalommal (9. rész) azt rója fel népének, hogy Isten egykori jótéteményeinek emlékei mögé rejtik hamis magabiztosságukat, de ez hamar szét fog porladni a meglátogatás napján. A próféta szinte megzavarodva keresi a szavakat. Ki az a bölcs, aki megfejté ezt? – mondja. Ki az, egyáltalán, aki megfogalmazza mindazt, ami történik? És miért történik ez a nagy összeomlás? – És itt használja ezt a szót: meglátogatás. Isten haragját jelzi vele, amikor felrobban a történelem, amikor áthatolhatatlan és életveszélyes rengetegbe sodródunk, amikor nincsen fölülnézeti lehetőség. Úgy könnyű, ha az ember fölülről, valami magaslatról nézi a történelmi dolgokat. Milyen egyszerű, például, amikor egy történelmi filmet nézünk és a rendezés jóvoltából mintegy a magasból látjuk az összecsapó seregeket, a harcot. De aki ténylegesen benne van a sodrásban, szemtől szembe kell küzdenie, az nem lát el, csak két emberig vagy addig se, és úgy kell harcolnia és az életét megóvnia. A 20. zoltár azt mondja: zászlót lengtünk a mi Urunknak. És ha nincs már zászló? Ez már az Isten haragja, a meglátogatás napja, a közvetlen életveszedelem, amikor megszűnik másikk meglátogatás! Mert a meglátogatás szó igazi jelentése: gondoskodás, odafigyelés, törődés. A régi alexandriai atyák, amikor héberből görögre fordították az Ószövetség könyveit, így adták vissza ezt: episzkopé. Átve-

szi ezt Lukács evangélista is és Pál apostol is. Például, egyszer azt olvasuk az Apostolok Cselekedeteiben (ApCsel 21,15), hogy amikor egyszer az hajóra szállt apostol, várnia kellett, amíg a kormányos mester mindent ellenőrzött a hajón. Hogy ugyanis minden rendben van-e a fedélzeten, meg vannak-e csomózva a vitorlakötelek, felkészültek az útra. Egyfajta felügyelet ez. A magunk életéből is hozhatunk példát: amikor megszűnik az a biztonságunk, hogy minden a helyén van, mindent szemmel tarthatunk (szó szerint ez az episzkopé: látni, és aztán egyszerre csak rá kell döbbernünk, mint a múlt heti terroreseménykor, amikor mise közben meggyilkoltak Franciaországban egy papot, vagy mint amikor Nizzában a tengerparton behajtottak az ünneplőkbe vagy amikor a kávéházak teraszain üldögélőket lemészárolták, vagy amikor egy bevásárlóközpontban lövöldözni kezdtek ártatlanokra, hogy háború van. Ahhoz voltunk hozzászokva, hogy a háború messze van tőlünk, híradókban hallunk róla, felülnézetből látjuk, tudjuk mérlegelni az állását, az eseményeit, most pedig, ami történt, olyas valamihez hasonlít, mint amikor a második világháborúban a magyar bakák elmentek messzire, az orosz frontra, minden messze volt, de aztán megjelentek Budapest fölött a bombázók. Front nem volt, közvetlen harcok nem voltak itt, ám az ellenség terrortámadásai egyszerre csak olyan a közelségbe hoztak mindent, mint amikor az ember benne van a csata sűrűjében. Ott pedig nincsen magaslat, nem leng a zászló, nem mutatja senki az utat és nem tudja, hogy mi történik a következő pillanatban. Erről beszél Jeremiás próféta.

Ez azonban, mondom, megfordítása ennek a szép szónak, hogy meglátogatás! Más történeti vonzatban olvasunk erről. Mózes 2. könyvének negyedik részben azt olvassuk, hogy Isten *meglátogatta* népét és *megtekintette* nyomorúságukat. Ott Egyiptomban, a rabszolgaságban. Úgy kezdődött, hogy fölkiáltott a nép a nyomorúságban (2Móz 3,7), a rabszolgaságban annak a tudatában, hogy halálra vannak ítélve, és egyen-egyenként fogják őket levadászni és megsemmisíteni, mert kiirtásra ítélték őket. Isten pedig meglátogatta népét, és meghallgatta népét. Aztán itt a lényeges és döntő mozzanat. Hozzáteszi: és az Ő népe odahajolt Istenéhez és engedelmeskedett Neki. Vagyis az a meglátogatás teljessége, amikor Isten népe kiöntheti panaszát. Mindent ki kell önteni, mindent el kell mondani, mindent panaszba kell hozni. Nemcsak a pillanatnyi szorongatást, nemcsak azt a kétségbeesést, s hogy arra nézve mit tanácsol Isten, milyen magatartást öltünk magunkra, hogyan nyugtassuk meg magunkat. Igen, kétségtelesenül van az Istennel való kapcsolatunknak ilyen oldala is, és ebben gyakoroljuk is magunkat és jól is tesszük. Ez a hitünk terápiás vonatkozása. Az Ige megbátorít, az Ige elrendezi a sorokat, Isten Szentlelkének ereje begyógyítja a sebeket, nyugalmat és békeséget áraszt az életünkbe, bátorságot ad az élethez. Ebben Isten gyermekei minden időben gyakorolták és gyakorolhatják magukat. De amiről Mózes 2. könyve beszél, a nagy szabadítás kezdetéről, az azt is jelenti, hogy a meglátogatáskor mindent oda

kell vinni Isten elé, nemcsak azt, ami éppen fáj, nemcsak a – és elnézést, most már tényleg ki kell mondanunk a legutóbbi idők eseményeinek a fényében –, nemcsak a bibit, amire majd anyuka ráfúj, és nem már fáj, hanem oda kell vigyünk az egész világ minden gondját és baját, oda kell vigyük alázatban azt is, hogy tudtuk – hiszen tudtuk –, hogy a nyugati civilizáció évtizedek óta háborúban áll, de nem törődünk vele. Igen, ezek az újabbkori háborúk messze voltak tőlünk, nem érintettek minket, magyar katona kevés jött haza ólomkoporsóban; és most, amikor a hátszágban az ellenség terrorakciókat követ el, akkor kétségbeesünk. És eshetünk is kétségbe, mert a háború, ahogy Jeremiás mondja, és ahogy Jézus is mondja, az a fajta meglátogatás, amikor elvesznek a távlatok, amikor ki-ki azt éli át, hogy a saját pusztá léte, megmaradása a nagy kérdés. És ekkor már nem elég a kétségbeesés gyógyítása...

Van továbbá a meglátogatás szónak egy harmadik vonatkozása is, de ezt már nem a próféta, és nem a történetíró mondja, hanem a zsoltáros, a bölcs. A 8. zsoltár egyik szavát úgy is lehetne fordítani, így fordítjuk, hogy kicsoda az ember? – kiált fel a zsoltáros – hogy gondod van rá (Zsoltár 8,5). És ezt így is lehetne fordítani: kicsoda az ember, hogy meglátogatod? Fölé hajolsz, áttekinted a dolgait, megnézed az életét, hogyan a kormányos-mester áttekinti a hajót vitorlától a hajó fenekéig, hogy minden a helyén van, kifuthat a hajó, biztonságban elindulhat!? Kicsoda az ember – kérdezi a zsoltáros – hogy gondod van rá, hogy meglátogatod, hogy megajándékozod, hogy megkoronázod, hogy étellel töltöd be, hogy megáldod javaiddal, hogy bőséget hozol rá!?

Aztán a meglátogatásnak mindhárom vonatkozása, a rettenetes oldala, a szabadító oldala és ez az áldó valósága összesűrűsödik abban, amit Zakariás énekében olvasunk, aki ujjong a Messiás születésén és azt mondja, hogy meglátogatott minket a naptámadat, főként magasodott Isten áldó dicsősége, az Úr Jézus Krisztusban (Luk 1,78). És erről beszél most Jézus ott, Jeruzsálemet siratva. Még ezt is hozzá kell tennünk, amit Máté evangélista idéz: Jeruzsálem, Jeruzsálem, hányszor akartalak összegyűjteni, mint a kotlós a csibéit, de te nem akartad (Máté 23,37). Jézus Sír Jeruzsálem felett és azt mondja: földre tipornak, mert nem ismerted meg a te meglátogatásodnak idejét.

Mi ez az idő? Még ennek a jézusi szónak a fényében erről is kell szólni. Mit jelent ezt az időt felismerni, hogyan kell azt felismerni, egészen pontosan: hogyan kell felismerni –, ezt mondja el Jézus. Éppen úgy, ahogyan régen, a zsidók ott Egyiptomban, a rabszolgaságban, amikor már elrendeltetett, hogy minden fiúgyermeket meg kell ölni, és népet ki kell irtani – ekkor ők felkiáltottak. Fölkiáltott a rabszolga az elhordozhatatlan terhek alatt, fölkiáltott az édesanya, akinek vesztőhelyre vitték a gyermekeit, fölkiáltottak a családok, hogy elveszett a jövő, fölkiáltott egy egész nép, mert nem tudták és nem értették, miért történik ez, – vagyis kimondták azt, ami van. A fölismerésének ez az első és talán mindent átható mozzanata:

ki kell mondani azt, ami van. Ki kell mondani itt a 21. században, hogy mi van Európában, mi van a nyugati civilizációban, mi van a világon. És ha ezt kimondjuk, akkor ezzel jelezzük, hogy nem az egyes ember saját gondja, magánbaja, privát-nyúge számít, mert ez a meglátogatás nincsen kimetszve az életidőnkéből, a sorsunkból, a helyzetünkéből. Éppen ellenkezőleg, egészében benne van és áthatja azt.

Ki kell mondanunk tehát a védtelenségünket is, mert ha jól értjük Jeremiás szavát, aki Isten haragjának meglátogatásáról beszél, akkor ennek az el-
lentéte is igaz. Az Isten kegyelmes meglátogatása visszavonattatott tőlünk, elvétellettőlünk az, ami a védtelenséget jelentette. Jeruzsálem – mondja Jézus, eljönnek a napok, amikor körbe vesznek, palánkot építenek, megszorogatnak, földre döntenek, fiadat is földre döntik és kő kövön nem marad. Ez teljes kiszolgáltatottság, védtelenség. Semmivé lesz, amivel védte magát az ember, leomlanak a kőfalak, amit évszázadok során felhalmoztunk, a tradíciók, a hagyományok, a szokások, a jogok, a törvények, a jó élet, a szabadság és sorolhatnánk, – egyik a másik után fog ledőlni. Ki kell ezt mondani.

Másodszor, ki kell mondanunk Istentől való elidegenedettségenket is. A nyugati civilizáció, amely évszázadokon, évezredekken keresztül élvezte a jézusi szóból áradó áldásokat, a világosságot, a bölcsességet, az Istenhez vezető út szép titkát, nem csak élt, hanem vissza is élt ezekkel az áldásokkal. Mintha Jézus éppen ezt demonstrálná ott, a szent város kapujában. Lukács evangélista igen szorosán, minden átmenet nélkül mondja: miután Jézus elsiratta Jeruzsálemet, bement a templomba, és elkezdte kiűzni azokat, akik adtak, vettek a templomban. Jézus Jeremiás prófétát idézi: az én Atyám háza imádság háza, ti pedig latrok barlangjává tettétek. Ki kell mondanunk, ha elidegenedtünk az isteni élettől, ha az evangélium már nem életformáló erő, ha már nem hagyjuk, hogy (régii szép magyar szóval) testestől-lelkestől belealakuljunk, beleformálódjunk a krisztusi életbe, bele. Ki kell azt is mondani, hogy ennek a mi védtelenségünknek és elidegenedettségenknek, az is az oka, hogy jóideje már – ki tudja, mióta: húsz éve, ötven éve, száz éve? – a keresztyénség csak afféle hobbi lett a számunkra. Passzió, amiért ugyan áldoz valamit az ember, mert a hobbiért sokatis odaad, ha fontos neki, de csak passzió. És nem passió. Ki kell mondanunk, hogy elveszett számunkra Jézus Krisztus halálának, feltámadásának legmélyebb értelme, és pedig az, hogy békességet szerzett nekünk Istennél, hogy mi is elfogadjuk a Krisztusban följánlott isteni megbékélését. És aztán azt is ki kell mondanunk még, hogy igen, Istennél van az irgalom. Amikor Jézus azt mondja: Jeruzsálem, Jeruzsálem, hányszor akartalak összegyűjteni, mint kotlós a csibéit, akkor a régi zsoltárversre utal: szárnyaidnak árnyékában rejts el engem (Zsoltár 17,8). Hányszor akartalak összegyűjteni, de te nem akartad. Most ki kell mondanunk, hogy Istennél van az oltalom, és Istennél van az irgalom. Mert nincs hátország, ha háború van. Az újkori modern háborúk irgalmatlan logikája az, hogy ha

háború van, akkor mindenütt háború van, akkor totális háború van, nem a frontvonalakon feszül egymásnak ellenfél és ellenfél, hanem teljesen ellenség az az ország is, ahonnan jöttek vagy mentek a katonák, Európából, Amerikából. És az ellenség ott is támad. Ha háború van, nincs többé békés polgári világ.

S mégis, a jézusi szó, a jézusi siratás, talán éppen olyan, mint amikor a tyúkanyó kétségbeesetten gyűjtené össze a csibéit. Talán ez a jézusi sírás az a vészjelzés, ahogyan a kotlós jelzi a csirkéinek, hogy veszedelem van. És ez – csodamód – a vészjelzés fölülről jön, Krisztustól jön. Attól a Krisztustól, akinek eljöttéről Zakariás ezt ujjongta: meglátogatott bennünket a naptámadat! Attól a Krisztustól, aki mint a Szentháromság második személye, mint Isten szabadító ereje, eljövendő nagy ígérete már ott van a nagy egyiptomi szabadításban. És ott van Jeremiás sírásában is, a zsoltáros ámulatában is, ott van az egész szent történetben. Ő a mi episzkoposzunk, Ő a mi vezérünk, királyunk, prófétánk, főpapunk, Ő a mi püspökünk, aki fölénk hajol. És ha mi készek vagyunk szárnyai alá menekülni, megóv és megment bennünket.

És végül, ki kell mondanunk azt is, hogy miközben élveztük ennek a felemás békének a nyugalját és a gyümölcsét, miközben a világ maradék része olykor gyűlöletre is lobbant a gazdag léha, magának élő, önmagát fényező, elbizakodott Nyugatra – ki kell mondanunk –, keveset kértük a békét. Keveset imádkoztunk érte, keveset tettünk érte, keveset békültünk, keveset gondoltunk rá. Jeruzsálem, Jeruzsálem – mondja Jézus, ahogy Máté idézi őt – te, aki megöled a prófétákat, Jeruzsálem, Jeruzsálem, nem ismerted fel meglátogatásodnak napját. Jeruzsálem, Jeruzsálem, él-e még a szívedben a zsoltáros csodálatos szava: kicsoda az ember, hogy gondod van reá? És Jeruzsálem, Jeruzsálem, mikor énekeltük utoljára Zakariás boldog énekét: meglátogatott bennünket a naptámadat!?

Ha mindezeket ki tudjuk mondani, úgy és olyan teljesen, ahogy kimondta egykor a régi Izrael ott, az egyiptomi szolgaságában, Isten elé hozva minden nyomorúságát, minden bűnét, minden baját, szorongattatását, Istentől való elidegenedettségét és elhagyatottságát, akkor hihetjük, hogy a mi hűséges kezesünk, Krisztusunk királyi zászlót bont felettünk, megóvja és megtartja életünket, és késszé tesz bennünket arra, hogy békességben éljünk. Jeruzsálem, Jeruzsálem, vajha megismerted volna te is, csak ez a te mostani napodon amik néked békességre valók.! Egy szép esti ének sorai járnak mostanában a fejemben, csak a töredékét idézem: Oh, terjeszd ki, Jézusom oltalmazó szárnyad! És a zsoltárvers: szárnyaidnak árnyékában rejts el engem! Imádkozza ezt Jeruzsálem! Ámen

Imádkozzunk! (Zsoltár 143)

Uram, hallgasd meg könyörgésemet, figyelmezzél imádságomra hűséged és igazságod szerint hallgass meg engemet! Ne szállj perbe szolgáladdal, mert egy élő sem igaz előtted. Ímé, ellenség üldözi lelkemet, a földhöz pas-

kolja életemet, betaszít a sötétségbe, amilyen a régen megholtaké. Elcsügged bennem a lelkem, felháborodik bennem a szívem. Megemlékezem a régi időkről, elgondolom dolgaidat, kezeid munkáiról elmélkedem. Feléd terjesztgetem kezeimet, lelkem, mint a szomjazó föld, úgy eped utánad. Siess, hallgass meg engem, Uram, elfogyatkozik az én lelkem. Ne rejtse el orcádat előlem, hogy ne legyek hasonló a sírba szállókhoz. Korán hallasd velem kegyelmedet, mert bízom Benned. Mutasd meg nékem az utat, melyen járjak, mert Hozzád emelem lelkemet. Szabadíts meg engem ellenségeimtől! Uram, hozzád menekülök. Taníts meg engem a Te akaratodat teljesítenem, mert Te vagy Istenem. A Te jó lelked vezéreljen engem az egyenes földön. Eleveníts meg engem Uram a Te nevedért, vidd ki lelkemet a nyomorúságból a Te igazságodért. A Te kegyelmedből rontsd meg ellenségeimet, és veszítsd el mindazokat, akik szorongatják lelkemet. Mert szolgád vagyok én. Ámen

LEJEGYZTE: VÁSÁRHELYI PÉTER,
KIADJA: BUDAHEGYVIDÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG
WWW.BUDAHEGYVIDEK.HU